

THE METAPHORIC PERCEPTIONS OF TURKISH TEACHING STUDENTS ON FOREIGN STUDENTS SPEAKING TURKISH

**TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKÇE KONUŞAN
YABANCILARA YÖNELİK METAFORİK ALGILARI**

Mesut GÜN¹
Ramazan ŞİMŞEK²

Abstract

The purpose of this study is to determine the metaphoric perceptions of Turkish Teaching Department students on the foreigners speaking Turkish. For this purpose, 80 students from 3rd and 4th Grades at Turkish Teaching Department were asked to fill in the gaps in the statement "The speaking of Turkish by foreigners is like ..., because ...". The answers given by the 3rd and 4th Grade Turkish Teaching department students were reviewed one by one, and the invalid metaphors were sifted, and the data were prepared for Content Analysis. Then, the metaphors developed for the concept "speaking Turkish by foreigners" and the explanations that were given as the justification of these metaphors were transferred into computer medium, and the raw text data were obtained. These texts were then read a few times and were evaluated. The metaphors that had similar properties were collected together to form common themes, and the Content Analysis Technique was used in the analysis of the data. At the end of the study, it was determined that 74.1% of the 3rd and 4th Grade Turkish Teaching Department students had developed positive metaphors about the speaking Turkish by foreigners. It was also determined that 25,9% developed negative metaphors. The metaphors with the highest frequency among the ones developed by students was as follows; the learning of the speaking process of children, singing in a different language, establishing a new state, and culture transfer. The positive metaphors may be collected under the following categories; the environment, geography, sports, political items, music, food, development, identification, culture and creativity. The students who developed negative metaphors developed the understandability, food and creativity metaphors. These metaphors were evaluated under the negative attitude category. In addition, the metaphoric perception statements were visualized with the Cloud Software in the Results section.

Keywords: Teaching Turkish to foreigners, speaking Turkish by foreigners, metaphor, perception

Özet

Bu araştırmanın amacı Türkçe Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin Türkçe konuşan yabancılara yönelik metaforik algılarını ortaya çıkarmaktır. Bu amaç doğrultusunda Türkçe Öğretmenliği 3 ve 4. sınıf öğrencisi 80 öğrenciden "Yabancıların Türkçe konuşması... gibidir. Çünkü..." cümlesindeki boşlukları doldurması istenmiştir. Türkçe Öğretmenliği 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin verdikleri yanıtlar, içerik analizlerini yapmak üzere, teker teker gözden geçirilip geçerli olmayan metaforlar ayıklanmıştır. Daha sonra "yabancıların Türkçe konuşması" kavramına yönelik geliştirilen metaforlar ve bu metaforların gerekçesi olarak gösterilen açıklamalar bilgisayar ortamına aktarılacak ham veri metinleri elde edilmiştir. Ardından bu metinler birkaç kez okunup değerlendirilmiş ve benzer özellikler taşıyan metaforlar bir araya toplanarak ortak temalar oluşturulmuş ve verilerin analiz edilmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, araştırmaya katılan Türkçe Öğretmenliği 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin % 74,1'inin yabancıların Türkçe konuşmasıyla ilgili olumlu metaforlar geliştirdiği görülürken % 25,9' unun ise olumsuz metaforlar geliştirdiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin geliştirdikleri olumlu metaforlar arasında frekansı en yüksek olanlar çocukların konuşmayı öğrenme süreci, farklı dilde şarkı söylemek, yeni bir devlet kurmak, kültür aktarımı şeklinde sıralanmaktadır. Söz konusu olumlu metaforlar çevre, coğrafya, spor, politik item, müzik, gıda, gelişim, özdeşim, kültür, yaratıcılık kategorileri başlığında toplanabilmektedir. Olumsuz metafor geliştiren öğrenciler ise anlaşılabilirlik, gıda ve yaratıcılık metaforlarını geliştirmiştir. Bu metaforlar ise olumsuz tutum kategorisinde değerlendirilmiştir. Ayrıca metaforik algı ifadeleri kelime bulutu yazılımı ile sonuç bölümünde görselleştirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Yabancılara Türkçe öğretimi, yabancıların Türkçe konuşması, metafor, algı

¹ Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, El-mek:mesutgun@nevsehir.edu.tr

² Okutman, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, El-mek: ramazansimsek@nevsehir.edu.tr

1. GİRİŞ

Dünyada en çok konuşulan diller arasında ilk 5 içinde yer alan, takriben 12 milyon kilometrekarelik bir coğrafyada, 230 milyon insan tarafından konuşulan Türkçe öğrenilme potansiyelini ve üzerindeki ilgiyi giderek artırmaktadır.

20. yüzyılın son çeyreği ve 21. Yüzyılın başlarından itibaren Türkiye’de Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine verilen önem giderek artmış; bu işi profesyonel biçimde icra eden kurum kuruluşlar desteklenmesi özendirilmiştir.

Uluslararası arenada bir milletin dilinin konuşulurluğu millî güç göstergeleri açısından en önemli veriler arasında yer almaktadır. Öyle ki gelecek bilimciler – fütüristler- önümüzdeki yılların süper güçlerini tasavvur ederken o milletin dilinin öğrenilme popülaritesi ve kullanılma yaygınlığını göz önüne alarak çıkarımlarını şekillendirmektedir. Ayrıca her millet için dillerinin yabancılar tarafından öğrenilmesi, konuşulması arzulanan bir durum olagelmıştır. Bu kapsamda 3.sınıf itibari ile lisans eğitimleri içersinde “Yabancılara Türkçe Öğretimi” dersini almış, işin mutfağına belirli ölçüler çerçevesinde dahil olmuş Türkçe öğretmenliği öğrencilerinin Türkçe konuşan yabancılarla yönelik algıları metaforik olarak tahlil edilmeye çalışılmıştır.

Metafor Yunanca “Metapherein” ya da “Metafora” köklerinden türemiştir. “Meta” değiştirmek, “pherein” ise taşımak, anlamındadır (Levine, 2005 Türkçede ise metafor kavramı; benzetmeler, eğretilmeler, istiareler ve mecazlar şeklinde anlamlandırılmaktadır. Metafor, dilin sembolik amaçlı kullanımına bağlı olarak bir kavram veya durumu başka bir kavramla, bir durumla ifade etme biçiminde tanımlanabilir. Metaforlar üzerine, sosyal bilimlerin değişik disiplinlerinde 1980’lerden beri çok sayıda araştırma yapılmıştır (Aydın ve Pehlivan, 2010).

Metaforlar, yeni bilginin daha önceden bilinen eski bilgilerle benzerliklerini bularak ilişkiler kurulmasını sağlar ve böylece, yeni bilginin somut olarak açıklanmasına yardım ederler (Senemoğlu, 2005: 564). Sönmez’e (1993) göre benzetişim, benzeşme, andırış, andırma anlamına gelen metafor, kısaca, bir varlığın başka bir varlık ile ilişkilendirilmesi, çoğunlukta anlamlı bağlar kurularak ifade edilmesi olarak tanımlanabilir.

Metaforik düşünce çalışmalarıyla tanınan Lakoff ve Johnson’a göre, metafor (2005); “bir şeyi başka bir şeyin bakış açısıyla anlamak ve tecrübe etmek, bir düşünce malzemesini, insan kavrayışının bir şekli ile ifade etme sürecidir. Metafor sadece bir söz figürü değil aynı zamanda bir düşünce figürüdür.”

Metaforik düşünce ve bilinçaltı meselesine değinilebilir:

Heinz Verner’e göre, metafor birtakım tabuları olan ve bazı şeylerin isimlerinin söylenmesinin yasak olduğu toplumlarda gelişmiştir (Wellek ve Warren, 1983, s. 263-265). Bu durum, metaforların bilinçaltında gizlenmiş algıların yansıtılmasında önemli bir yerinin olduğunu gösterir, çünkü metaforlar yasaklardan doğmuştur

Metafor kullanılarak düşünce üretme sürecine de “metaforik düşünce” denir. Metaforik düşünme süreci çeşitli aşamalardan meydana gelmektedir. Bu süreci Sezer şöyle ifade etmektedir (2003);

- 1- Açıklanmak ya da anlamlandırılmak istenen soyut bir olgu (durum, olay, kavram)
- 2- Bu olguyu açıklamak için kullandığımız somut (belirgin) bir olgu ve bu olgunun dilsel ifadesi
- 3- Bu iki olgu arasında kurulan (kurgulanan) özel denklikler (benzeşmeler)

Bu çalışmada ise metaforik düşünme sürecinin iki bölümden oluştuğu kabul edilen görüş benimsenmiştir. Bu görüşe göre metaforik düşünme süreci “özne” ve “araç” kavramlarından oluşmaktadır. Özne, açıklanan ya da açıklanması istenen olgu, durum ya da kavramdır. Araç ise metaforik olarak kullanılan terim ya da terimlerdir (Balci, 1999:33).

Örnek:Yabancıların Türkçe konuşması fetih gibidir. Çünkü bize yönelik önyargıları yıkılır.

Özne

Araç

Son yıllarda ülkemizde sosyal bilimlerin çeşitli alanlarında metaforik araştırmalar yapılmaktadır. Bu araştırmalar lisansüstü tezler ve makaleler şeklindedir. Aşağıda bu araştırmaların bir kısmı verilmiştir. Kara, Ağırman ve Yiğit (2016), Tamimi (2005), Nalbant (2006), Semerci (2007), Tunç (2008), Aydoğdu (2008), Döş(2009), Aydın ve Ünal(2010), İbret ve Aydınöz (2011), Akkaya (2011), Kararımak ve Güloğlu (2012), Çalışkan (2013), Şahan (2014), Güven (2015). Yapılan bu araştırmalar; sosyal bilimler genelinde gerçekleşmekte, dil, kültür, eğitim, , öğretmenlik, okul gibi olguya da kavramlarla ilgili olmaktadır.

Bu bağlamda araştırmanın amacı, Türkçe konuşan yabancıların Türkçe öğretmenliği 3 ve 4.sınıf öğrencileri üzerinde metaforlar yolu ile öğrencilerde ne anlam ifade ettiğini ortaya koymaktır. Türkçe Öğretmenliği bölümünde 3 ve 4.sınıfta öğrenim gören öğrencilerin yabancıların Türkçe konuşmasını nasıl anlamlandırdıkları ve imgesel olarak nasıl ifade ettiklerini belirlemek araştırmanın temel çıkış noktasını oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amaç ve Kapsamı

Bu araştırmanın amacı, Türkçe öğretmenliği 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin Türkçe konuşan yabancılara yönelik zihinsel imgeleri metaforlar aracılığı ile incelemektir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır

- 1) Türkçe öğretmenliği 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin Türkçe konuşan yabancılara yönelik oluşturdukları metaforlar nelerdir?
- 2) Bu metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, öğrencilerin Türkçe konuşan yabancılara yönelik düşüncelerini ifade etmek amacıyla oluşturdukları metaforları belirlemede, algı ve olayların gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına olanak sağlayan ve derinlemesine analiz yapabilme zemini oluşturan nitel araştırma yöntemi kullanılmış; metaforlar aracılığıyla veri toplama yoluna gidilmiştir. Yıldırım ve Şimşek’e göre, metaforlar eğitim araştırmalarında iki amaçla kullanılabilir. Bunlardan ilki var olan durumu belirlemek, diğeri de bir süreci iyileştirmektir. Bu çalışmada metafor bir kesit üzerinde betimleme amacıyla kullanılmıştır. Metaforlar betimleme amacıyla kullanıldığında bir durum, olay ve olgu var olduğu haliyle betimlenir (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 212).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2014-2015 öğretim yılında Cumhuriyet Üniversitesi ve Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe öğretmenliği bölümünde öğrenim

gören 3 ve 4.sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırma kapsamında toplam öğrenci sayısı 80'dir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın veri toplama aracı hazırlanırken, metaforların bireysel algıları tespit etmede bir araç olarak kullanıldığı ulusal ve uluslararası araştırmalar taranmıştır. Bu tarama sonucunda araştırmalarda genel yönelimin, katılımcılara açık uçlu cümle tamamlanması şeklinde olduğuna kanat getirilmiştir. Araştırmanın amacına uygun olarak oluşturulan formun pilot uygulaması çeşitli üniversitelerin Türkçe öğretmenliği bölümünden mezun 10 kişilik bir öğretmen, okutman grubu üzerinde uygulanmıştır. Bu uygulamadan elde edilen sonuçlar ışığında form yeniden düzenlenmiş ve gruba verilecek zaman tetkik edilmiştir. Buna göre araştırmaya katılan Türkçe öğretmenliği bölümü öğrencilerinin Türkçe konuşan yabancılara yönelik sahip oldukları algıları ortaya çıkartmak için her birinin “ Yabancıların Türkçe konuşması..... gibidir; çünkü.....” cümlesinin yazılı olduğu bir form verilmiştir. Formun dağıtılmasının ardından öğrencilere metafor olgusu açıklanmış, metafor kavramını form ekseninde yapılandırılmaları için geçirici birkaç örnek verilmiş ve öğrencilere tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak algılarını formda yer alan cümle ile ifade etmeleri istenmiştir. Bu işlem için öğrencilere 20 dakika verilmiştir. Böylece araştırmanın verilerini oluşturan metaforlar ve açıklamaları elde edilmiştir.

Verilerin Analizi ve Yorumlaması

Bu araştırmada elde edilen verilerin değerlendirilmesinde nitel araştırma yönteminin yaygın bir tekniği olan “içerik analizi tekniği” kullanılmıştır. İçerik analizi, sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan önemli tekniklerden biridir ve belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik bir uygulama olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk, 2010). İçerik analizi, sözel ve yazılı verilerin belirli bir problem veya amaç bakımından sınıflandırılması, özetlenmesi, belirli değişken veya kavramların ölçülmesi ve bunlardan belirli bir anlam çıkarılması için taranarak kategorilere ayrılmasıdır (Tavşancıl, Aslan, 2001). İçerik analizi, temelde nitel verilerin nicelleştirilmesidir. Bu teknik, mevcut verileri özetlemede, standardize etme, karşılaştırma ya da başka bir biçime dönüştürmede kullanılabilir (Öğülmüş, 1991).

- Çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak için konuyla ilgili iki uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Uzmanların yaptığı eşleştirmeler araştırmacıların oluşturduğu kategorilerle kıyaslanmış ve görüş birliği görüş ayrılığı sayıları tespit edilmiştir. Araştırmanın güvenilirliği, Miles ve Huberman'ın (1994: 64) formülü (Güvenirlik = Görüş Birliği \ [Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı]*100) kullanılarak hesaplanmış ve %82 olarak bulunmuştur. Güvenirlik hesaplarının %70'in üzerinde olması, araştırma için güvenilir kabul edilmektedir (Miles &Huberman, 1994).
- Yapılan bu araştırmada öğrencilerin ürettikleri metaforlar yukarıda da belirtildiği gibi uzman görüşleri ışığında incelenmiş, kabul edilebilir olanlar (amaca uygun olmayanlar, belirgin bir metafor olmayanlar... vs. dışındakiler) belirlenerek kodlanmış ve metafor kategorileri oluşturulmuştur. Elde edilen bulgular frekans ve yüzde şeklinde ifade edilmiştir. Son olarak veriler bilgisayar ortamına aktararak katılımcı sayısı(f) ve yüzdesi (%) hesaplanmıştır.

BULGULAR, YORUM ve TARTIŞMA

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Türkçe Öğretmenliği Öğrencilerinin Türkçe Konuşan Yabancılara Yönelik Algıları.

Kategori Kod	Metaforun Adı	Metaforu Temsil Eden Öğrenciler		Kodlar Toplam	
		(f)	(%)	(f)	(%)
	1 Babıldama	1	1,17	63	
	2 Seyahat etmek	1	1,17		
	3 Çocukların konuşmayı öğrenme süreci	12	14,1		
	4 Tekrar etmek	1	1,17		
	5 Fidanın ağaca dönüşmesi	1	1,17		
	6 Galatasaray'ın Fenerbahçe'yi yenmesi	1	1,17		
	7 Avrupa'da kebab, İskender yemek	1	1,17		
	8 Trabzonspor'un şampiyon olması	1	1,17		
	9 Gregor Samsa	1	1,17		
	10 Afrika kabilesi konuşması	1	1,17		
	11 İnsan vücudunun klonlanması	1	1,17		
	12 Çiğ köfte yapıp yemek	1	1,17		
	13 Kaymaklı ekmek kadayıfı	1	1,17		
	14 Gidilecek yerin görünmesi	1	1,17		
	15 Çölde bir vaha	1	1,17		
	16 Ekmeği paylaşmak	1	1,17		
	17 Yeni yürümeye başlayan bir çocuk	1	1,17		
Olumlu Metaforlar	18 Gideceği ülkeye varmak	1	1,17		
	19 Kişisel gelişimin üst noktası	1	1,17		
	20 Tanıtım	1	1,17		
	21 Askerden gelen evlat	1	1,17		
	22 Farklı dilde şarkı söylemek	2	2,34		
	23 Güneşin doğuşu	2	2,34		
	24 Dil edinimine yeni başlamış çocuk	2	2,34		
	25 Sonu iyi olan iş	1	1,17		
	26 bir bayrağın bir bayrağa kardeş olması	1	1,17		
	27 Özgürlük	1	1,17		
	28 Bilmediğin şehri gezmek	1	1,17		
	29 Kolaylık	1	1,17		
	30 Radyo	2	2,34		
	31 Aynaya bakıp kendi kendinle konuşmak	1	1,17		
	32 Yabancıyı Türk zannetmek	1	1,17		
	33 Yürümeyi yeni öğrenmesi	1	1,17		
	34 Türkçenin büyümesi gelişmesi	1	1,17		
	35 Ay yıldızlı bayrağın tüm ülkelerde dalgalanması	1	1,17		
	36 Sakatlıktan kurtulan insan	1	1,17		
	37 Yeni bir devlet kurmak	2	2,34		
	38 Dünya	1	1,17		
	39 Türkçenin gelişmesi	1	1,17		
	40 Türk'ün Çince konuşması	1	1,17		
	41 Türk'ün İngilizce konuşması	1	1,17		
	42 Bülent Ersoy'un mevlit	1	1,17		
	43 Güzeli bulmuş insan	1	1,17		

44	Taklit yarışması	1	1,17	
45	Kültür aktarımı	2	2,34	
46	Atlas	1	1,17	
47	Ayakkabının ayağı sıkması	1	1,17	22
48	Siyasilerin anlamsızlığı	1	1,17	
49	Almanya'dan gelen kuzen	1	1,17	
50	Dublaj yapılmış film	2	2,34	
51	Anlaşılmaz bir karikatür	1	1,17	
52	Robotların konuşması	1	1,17	
53	Kekeme birinin konuşması	1	1,17	
54	Ergenlik	1	1,17	
55	Tuzsuz ayran	1	1,17	
56	İyi pişmemiş yemek	1	1,17	
57	Elektronik ses	2	2,34	
58	Ritimsiz müzik	1	1,17	
59	Doktorların yazısını okumak	1	1,17	
60	Aksanlı konuşma	1	1,17	
61	Alt yazılı film izlemek	1	1,17	
62	Kafatasçılık	1	1,17	
63	Türkiye'de yaşayanlarla sınırlı	1	1,17	
64	Kötü espri yapmak	1	1,17	
65	Hayal	1	1,17	
66	Mesut Özil	1	1,17	

Tablo 1 incelendiğinde, öğrencilerin % 74,1'i Türkçe konuşan yabancılara yönelik olumlu metaforlar üretmiştir. Bu sonuç öğrencilerin Türkçe konuşan yabancılara yönelik olumlu bir tutum takındıklarının göstergesi olarak kabul edilebilir. Öğrencilerin geliştirdikleri olumlu metaforlar arasında frekansı en yüksek olanlar % 14 oranla çocukların konuşmayı öğrenme süreci olurken; yeni bir devlet kurmak, radyo, güneşin doğuşu, farklı dilde şarkı söylemek, kültür aktarımı ile ilgili metaforlar ikinci sırayı paylaşmıştır. Olumlu metaforların çevre, coğrafya, politik item, spor, müzik, yiyecek, gelişim, özdeşim başlıkları altında toplanması mümkündür. Buna göre öğrenciler Türkçe konuşan yabancılara yönelik olumlu duygular taşımaktadır. Türkçe öğretmenliği 3 ve 4. sınıf öğrencilerinin geliştirdikleri olumlu metaforlar incelendiğinde yabancılara Türkçe konuşması öğrencilerin zihinlerinde konuşmayı yeni öğrenen çocukların geçirdikleri süreçle eş değer görülmüştür. Bu süreç dil öğrenmede yaşanan sıkıntılar ve bireyin kendini farklı bir dilde ifade etmesi açısından yaşanan zaman dilimini muhteva ettiği ortak paydayı içermektedir. Yoğunluk bakımından ikinci sırayı paylaşan yeni bir devlet kurmak, radyo, güneşin doğuşu, farklı dilde şarkı söylemek, kültür aktarımı metaforları öğrenciler tarafından Türkçe konuşan yabancılara milli güç göstergesi olarak algıladıkları gibi farklı dillerde şarkı söyleme metaforuyla dilin zamanla öğrenileceği ve çaba gerektirdiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca güneşin doğuşu ile Türkçe konuşan bir yabancı arasında kurdukları bağ dil ve devlet ilişkisinin Türkçe üzerinden aydınlatıcı etkisine bir vurgu olarak yorumlanabilir.

Türkçe konuşan yabancılara yönelik üretilen olumsuz metaforlar % 25,9 gibi hatırı sayılır bir orandadır. Olumsuz metaforlar arasında ise elektronik ses, dublajlı film, kötü espri yapmak, kafatasçılık yapmak, aksanlı konuşmak, hayal, robotların konuşması ve doktor yazısını okumak en dikkat çeken metaforlar arasındadır. Bu kapsamda Türkçe konuşan yabancılara anlaşılabilirliği üzerinde yoğunlaşıldığı görülürken politik göndermeler de az ad olsa yer almaktadır.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Türkçe Öğretmenliği Öğrencilerinin Türkçe Konuşan Yabancılara Yönelik Geliştirdiği Olumlu Metaforlar

Kategori	Kod	Metafor	Örnek Öğrenci Açıklamaları	Metaforu Öğrenci		Temsil Eden	Eden
				(f)	(%)		
Çevre	2	Seyahat etmek	Kat edilen her mil dile olan heyecanımızı gösterir.	1			
	5	Fidanın dönüşmesi	ağaca Türkçe eğitimi veren kişi tohumu ekmiş ve o tohum boy atmaya başlamıştır.	1			
	15	Çölde bir vaha	Türkçe konuşan yabancılar çok az sayıdadır.	1		6	7,05
	14	Gidilecek görülmesi	yerin Yolda geçirilen zaman ve harcanan emek, amaca erişmek üzere olmanın en büyük belirtisidir.	3			
Coğrafya	43	Atlas	Farklı uluslardan dilimizin konuşulması farklı coğrafyaları bize ulaştırır.	1			
	36	Dünya	Dil ve insan dünya gibidir.	1		4	4,7
	22	Güneşin doğuşu	Türkiye'yi dünyaya duyuracak bir kişi daha var olmuştur.	2			
Spor	6	Galatasaray'ın Fenerbahçe'yi yenmesi	Bir şeylerin öğretildiğini başarının sağlandığını görmek insana mutluluk verir.	1		2	2,35
	8	Trabzonspor'un şampiyon olması	Belirli bir uğraş, emek sonucu öğrenmiştir ve dilimizin yabancılar için önemsenmesi güzeldir.	1			
Politik İtem	33	Türk Bayrağı	Milletimiz adına gurur verici bir olaydır ve Türkçe konuşan bir yabancı da bu durumla eşdeğerdir.	1			
	24	Kardeş bayrak	Bir dili kabul etmek o dili konuşmak o milleti kabul etmektir.	1		4	4,7
	35	Yeni bir devlet kurmak	Başlangıç aşamasında sıkıntı olsa da sonradan teşkilatlı bir şekilde konuşur.	2			
Müzik	21	farklı dilde söylemek	şarkı İlk etapta anlamasak da, sonradan duygusuyla birlikte öğrenmeye sevk eder.	2		2	2,35
Yiyecek	12	Çiğ köfte	Yapması meşakkatli, yemesi lezzetlidir.	1			
	7	Avrupa'da kebap, İskender yemek	Yabancıların Türkçe konuştuğunda hissettiğimiz sıcaklıkla, Avrupa'da kendi yemeklerimizi yediğimizde hissettiğimiz haz benzerdir	1		2	2,35
Gelişim	18	Kişisel gelişimin üst noktası	Dünyanın en zor dillerinden biridir Türkçe.	1			
	32	Türkçenin büyümesi gelişmesi	Dili konuşan insan sayısı arttıkça dil o kadar gelişip, zenginleşir.	2		3	3,52
Özdeşim	3	Çocukların konuşmayı öğrenme süreci	Çocuklar küçük yaşlarda daha az kelime kullanarak konuşurlar ve konuşmalar akıcı değildir fakat zamanla konuşma becerileri gelişir.	12			
	38	Türk'ün konuşması	İngilizce Karşılıklı paylaşma gereklidir	1			
	37	Türk'ün konuşması	Çince Zamanla olabilecek bir şeydir	1		17	20
	30	Yabancıyı zannetmek	Türk Aynı dili konuşup anlaşabiliriz	1			
Kültür	1	Babıldama	Çaba gerektirir.	1			
	44	Papağanın öğrendiği kelimeyi tekrar etmesi	Tam anlamıyla öğrenme için tekrarlama şarttır	1			
	42	Kültür aktarımı	Dil ve kültür karşılıklı etkileşim içindedir. Dil öğrenen kültürünü de öğrenmiş olur	2		2	2,35

Yaratıcılık	9	Gregor Samsa	Yabancı oldukları bir dünyaya kapı açmışlardır.	1		
	11	İnsan vücudunun klonlanması	Yeni bir dil konuşmak, insanların kendilerine farklı bir hüviyet kazanmalarına olanak sağlar.	1		
	20	Askerden gelen evlat	İnsanı gururlandırır.	1		
	39	Özgürlük	Bir yabancıdan da Türkçe konuşması kendi dilimizin özgürleşmesidir.	1		
	28	Radyo	konuştukça konuşur ve öğrenir.	2		
	31	Yürümeyi öğrenmesi	yeni Pratik yaparak gelişir.	2		
	41	Taklit yarışması	Kelimeleri anlatmakta yetersiz kalınca o kelimeleri el kol hareketleriyle anlatmaktır	1		
	19	Tanıtım	Dilimizi her öğrenen öğrencinin bizi tanıtması açısından önem ifade etmektedir.	1	15	17,64
	16	Ekmeği paylaşmak	dil bir milletin en önemli kültür taşıyıcısı en değerli hazinesidir	1		
	40	Güzeli bulmuş insan	Kendi dilini yabancıların konuşması gibi güzel bir duygu yoktur.	1		
	29	Aynaya bakıp kendi kendinle konuşması	İnsan yeni bir dil öğrenince kendi kendine tekrar eder karşısında biri varmış gibi konuşur	1		
	27	Kolaylık	İnsan yeni bir dil öğrenince kendi kendine tekrar eder karşısında biri varmış gibi konuşur.	1		
	23	Sonu iyi olan iş	Onlar konuşurken dil kurallarına değil karşındakine mesajı ulaştırıp ulaştırmadığına bakar.	1		

Tablo 2' i incelendiğinde Türkçe öğretmenliği 3 ve 4.sınıf öğrencilerinin Türkçe konuşan yabancılar yönelik ürettikleri olumlu metaforlar çevre, coğrafya, politik item, spor, müzik, yiyecek, gelişim, özdeşim başlıkları altında toplanabilir. Belirlenen bu başlıklar arasında özdeşim başlığı çalışma grubu içinde % 20'lik oran ile en yoğun frekans dağılımına sahiptir. Bu kapsamda Türkçe öğretmenliği 3 ve 4.sınıf öğrencilerinin Türkçe konuşan yabancıları dili yeni kullanmaya başlayan bir bebekle özdeşleştirmişler, iletişim ve dil kullanımı açısından benzeri aksaklıkları ya da algılama problemi yaşayabileceklerini işaret etmişlerdir. Ayrıca Çince ve İngilizce konuşan bir Türk ile eşdeğer algıya sahip olduğu da üretilen metaforlardan anlaşılmaktadır. Bunlara ek olarak babıldama dönemindeki bir bebek ile papağanın bir kelimeyi tekrar etmesi Türkçe konuşan yabancıların belirli kelimeler ile iletişimlerini idame ettirmeleri arasında bir bağ olduğu işaret edilmiştir.

Frekans yoğunluğu bakımından ikinci sırada yer alan yaratıcılık başlığı çalışma grubunda % 17,64'lük bir orana sahiptir. Bu başlık altında toplanan metaforlar gruplandırma isminden de anlaşılacağı üzere yaratıcılık becerisi ile yakından ilgilidir. Bu kapsamda oluşturulan metaforlar arasında en fazla göze çarpanlardan birisi Gregor Samsa'dır. Kafka'nın dönüşüm isimli öyküsündeki karakterle özdeşleştirilen Türkçe konuşan yabancılar tıpkı benzetildikleri Gregor Samsa gibi farklı bir dünyayla öğrendikleri Türkçe aracılığı ile tanıştıkları işaret edilmiştir. Kullanılan metaforlar arasında yer alan özgürlük kavramı ise bir milletin dilinin yabancılar tarafından kullanılması o dilin ulusal sınırlardan arınarak çok uluslu bir yapıya bürünmesiyle eşleştirilmiş ve belirli sınırlardan arınması olarak yorumlanabilir. Katılımcıların kullandığı diğer metaforlar günlük hayat içinde yer alan sosyal ve bilimsel yönleri de kapsayan radyo, askerden gelen evlat sevinci, ekmeği paylaşmak, kolaylık, insan vücudunun klonlanması vb. eylem ve araçlardan oluşmaktadır.

Çalışmada frekans yoğunluğu bakımından üçüncü sırada yer alan çevre başlığı % 7,05'lik bir orana sahiptir. Türkçe konuşan yabancılar için bu başlıkta geliştirilen metaforlar büyüme ve gelişim temalarını barındırdığı söylenebilir. Fidanın ağaca dönüşmesi Türkçeyi kullanma açısından zamanla kişinin yetkinleşmesine gönderme de bulunduğu söylenebilir. Ayrıca Türkçe konuşan yabancıların çölde bulunan vahaya benzetilmesi dilimizi konuşan yabancıların nicel olarak yetersiz olduğuna dair bir çıkarımdır. Seyahat etmek ve gidilecek yerin görülmesi ile ilgili metaforlar ise süreç vurgusu yaptığı söylenebilir.

Coğrafya ve politik item kategorisi % 4,7'lik frekans yoğunluğu ile dördüncü sırayı paylaşmıştır. Coğrafya grubunda yer alan metaforlar ile Türkçe Öğretmenliği 3 ve 4.sınıf öğrencileri Türkçe konuşan yabancılar için dili evrene dil öğrencisini de güneş ile özdeşleştirerek yenilik kavramını işaret ettiği söylenebilir. Ayrıca atlas metaforu ile dilimize konuşan farklı uluslara mensup kişilerin aynı paydada bulunduğu işaret edilmiştir. Politik item grubunda yer alan metaforlar genelde bayrak üzerinden oluşturulmuş övünç ve gurur duyulacak durumlar olduğu yönünde çıkarımlarda bulunulmuştur.

Frekans yoğunluklarına göre daha geriden gelen spor grubunda yer alan metaforlarda katılımcılar ezeli rekabet içerisinde yer alan futbol kulüplerinin birbirlerini yenmesi sonucu oluşan sevinç ile Türkçe konuşan yabancıların bireylerde yaratacağı sevincin eş değer olduğu yönünde çıkarımlarda bulunmuşlardır. Gelişim başlığı altında yer alan metaforlar aracılığı ile Türkçe öğretmenliği 3 ve 4.sınıf öğrencileri Türkçe konuşan yabancıların dilimizi adına gelişim ve güç göstergesi olarak çıkarımlarda bulunmuşlardır. Ayrıca biri diğer başlık olan kültürü başlığı altında katılımcılar Türkçe konuşan yabancıların kültürümüzü öğrenmesi üzerinde durmuş bunu da kazanım olarak gördüklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 3.Araştırmaya Katılan Türkçe Öğretmenliği Öğrencilerinin Türkçe Konuşan Yabancılara Yönelik Geliştirdiği Olumsuz Metaforlar

Kategori	Kod	Metafor	Örnek Öğrenci Açıklamaları	Metaforu Temsil Eden Öğrenci		Kodlar	
				(f)	(%)	Toplamı	(%)
Anlaşılabilirlik Boyutu	49	Almanya'dan gelen kuzen	Çünkü yarı Türkçe yarı Almanca konuşur.	2		8	9,411
	50	Dublaj yapılmış film	Yabancılar mecazlı anlatıma hâkim değildir.	2			
	53	Kekeme birinin konuşması	Ekleri kökleri birleştirmede zorlanırlar.	1			
	60	Aksanlı konuşma	Bazı seslerin boğumlanmasını tam olarak yapamazlar ve bazı kelimeler eksik ve değişik çıkar.	1			
	61	Alt yazılı film izlemek	Anlayamıyoruz ama izliyoruz.	1			
	66	Mesut Özil	Dilimizi sonradan öğrenseler de telaffuzları iyi değildir.	1			
Gıda	55	Tuzsuz ayran	Tatsız tuzsuz mecaz olmadan konuşurlar.	1		2	2,344
	56	İyi pişmemiş yemek	Ne görüntüsü insanı iştahlandırır ne de tadı yenecek gibidir.	1			
Yaratıcılık			Vurgusuz, tonsuz, duygusuzdur.			13	15,294
	57	Elektronik ses		2			
	52	Robotların konuşması	Ekleri söylemezler.	1			
	51	Anlaşılmaz bir	Dil öğrenmek o dilin mizahına hâkim	1			

	karikatür	olmak demektir.	
47	Ayakkabının ayağı sıkması	Ayakkabının esneyip rahatlaması için sıkça kullanılması gerektiği gibi yabancılarda zorlandıkları Türkçeyi kullandıkça uzmanlaşırlar.	1
48	Siyasilerin anlamsızlığı	Cümleler bağlantısız ve zihin ürünü değildir.	1
54	Ergenlik	ilk başlarda çatlaklık, bozukluk ve aksilikler zamanla oturmuş gerekli şekli almıştır.	1
58	Ritimsiz müzik	Kulağa hoş gelmez aktardığı sesler. Her sesi uygun çıkaramadıkları için kulağı tırmalar.	1
59	Doktorların yazısını okumak	Anlaşılması oldukça zordur.	1
62	Kafatasçılık	Herkes Türkçe konuşmak zorunda değil.	1
63	Türkiye’de yaşayanlarla sınırlı	Kolay kolay hiçbir yabancı Türkçe öğrenmeye çabalamaz.	1
64	Kötü espri yapmak	Konuşulanlar tam anlaşılmaz.	1
65	Hayal	Çok zor bir yetidir.	1

Tablo 3’e göre Türkçe öğretmenliği 3 ve 4.sınıf öğrencilerinin Türkçe konuşan yabancılara yönelik ürettikleri olumsuz metaforlar anlaşılabilirlik boyutu, gıda, yaratıcılık başlıkları altında gruplandırılmıştır. Olumsuz metaforların frekans yoğunluğu bakımından % 15,294 oranı ile ilk sırayı yer alan yaratıcılık başlığında öğrenciler, Türkçe konuşan yabancılara santrallerinde bant kaydı kullanan kurum ve kuruluşlardaki vurgusuz ve tonsuz konuşmalar ile eşleştirmişlerdir. Bu duruma benzer başka bir metafor olan robot konuşmasına benzetim de yakın gerekçeler içermektedir. Kullanılan diğer metaforlar sosyal ve kültürel kökenleri açısından meslek dallarından siyasi figürlere, sosyolojik ve toplumsal kimlik vurgusundan günlük hayata kadar çeşitlilik göstermekte ve bu durumda öğrencilerin Türkçe konuşan yabancılara yönelik zengin çağrışım dünyalarına atıf olarak yorumlanabilir.

Türkçe konuşan yabancılara yönelik geliştirilen olumsuz metaforlar içinde frekans yoğunluğu bakımından % 9,411 oranı ile ikinci sırada yer alan anlaşılabilirlik boyutundaki metaforlar Türkçe konuşan yabancılardan söylediklerinin algılanabilirliği üzerine odaklanmıştır. Aksanlı konuşma, dublaj yapılmış film ve Almanya’dan gelen kuzen metaforları aracılığıyla şahısların telaffuz özellikleri işaret edilmiş anlaşılabilirlik üzerindeki etkisi vurgulanmıştır. Türkçe konuşan yabancılara yönelik geliştirilen olumsuz metaforlar içinde gıda başlığı altında toplanan metaforlar frekans yoğunluğu bakımından % 2,34 oranıyla üçüncü ve son sırada yer almaktadır. Bu grupta geliştirilen metaforlar Türkçe konuşan yabancılardan henüz anlam zenginliğini kavrayacak nitelikte olmadığına yönelik yorumlarda bulunmuşlardır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Uluslararası arenada mücadele alanı gittikçe genişleyen dil öğretimi ve bu minvalde ulusların kendi dillerini öğretim politikaları da ayrıca şekillenmektedir. Ülkemizde ise yirminci yüzyılın son çeyreği ile başlayın yirmi birinci yüzyılın başlarından itibaren dil politikalarındaki değişim ve gelişmelerin akabinde sosyal ve politik sebeplerden dolayı ülkemize gelen yabancılardan sayısındaki artış ile yabancılara Türkçe öğretimi giderek ivme kazanan bir mecra olmuştur. Bu çalışmada ise bu alanla ilişkili olarak Türkçe öğretmenliği 3 ve 4.sınıf öğrencilerinin Türkçe konuşan yabancılara yönelik metaforik algıları tespit edilmeye çalışılmıştır; bu kapsamda araştırmanın çalışma grubunu oluşturan Türkçe öğretmenliği 3 ve 4.sınıf öğrencisi 80kişi 66 metafor

üretmiştir. Türkçe konuşan yabancılara yönelik Türkçe öğretmenliği 3 ve 4.sınıf öğrencileri; çocukların konuşmayı öğrenme süreci, fidan, Türkçenin gelişimi, atlas, güneşin doğuşu vb. metaforlar geliştirmiştir.

Metaforlar bireylerin herhangi bir olay, kavram ya da olguya dönük olarak geliştirdikleri kavramsal etiketlerdir. Anlamsal olarak bireylerin geliştirdikleri ifadelerdir ve ilgili olay, kavram ya da olgunun bireyde oluşturduğu etki ve ifade biçimidir. Geliştirilen metaforun niteliği metafor oluşturulan yapı ile ilgili bireyin sahip olduğu derinliği de gösterebilir. Yüzeysel oluşturulan metaforlar ilgili yapının tam anlaşılmadığını ya da nitelikli metafor üretebilecek bilişsel ve kavramsal zemine sahip olunmadığına da bir göstergesi olarak da kabul edilebilir (Eraslan, 2011).

Alan yazın tarandığında Türkçe eğitimi ile ilgili eğitimden kültüre, spordan insana birçok kavram özelinde metafor tabanlı çalışma bulunurken yabancılara Türkçe öğretimi alanının Türkçe konuşan yabancılara özelinde ise bu tip çalışmalar bulunmamaktadır çalışma. Alan yazın özelinde Gömleksiz'in (2013) yabancı dil kavramına yönelik öğretmen adayları üzerinde yaptığı çalışma ise yabancı dil öğretimi kapsamında yapılan bir çalışmadır.

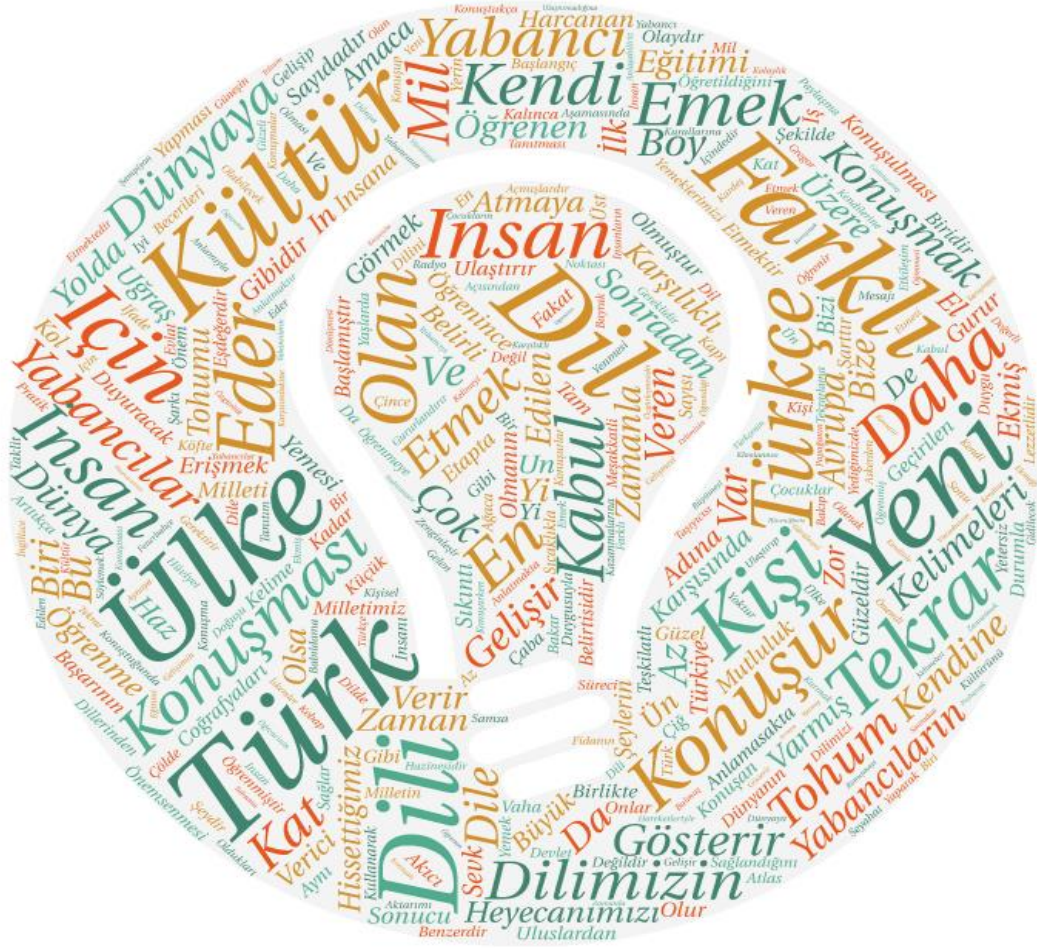
Bu araştırmada Türkçe öğretmenliği 3 ve 4.sınıf öğrencilerin Türkçe konuşan yabancılara yönelik olumlu ve olumsuz metaforik algıları üzerinde durulmuştur. Çalışma sonuçlarına göre öğrencilerin % 74,1'lik çoğunluğu olumlu metaforlar üretirken % 25,9'luk kısmı ise olumsuz metaforlar üretmişlerdir.

Türkçe öğretmenliği 3 ve 4.sınıf öğrencilerinin Türkçe konuşan yabancılara yönelik ürettikleri olumlu metaforlar çevre, coğrafya, politik item, spor, müzik, yiyecek, gelişim, özdeşim başlıkları altında toplanmıştır. Öğrencilerin geliştirdiği metaforlar dikkate alındığında konuşma süreci ile özdeşleştirilen kavramların yoğunlukta olduğu söylenebilir. Bu kavramlar özelinde konuşmanın bir süreç ile eşdeğer olarak görüldüğü dikkat çekmektedir. Ayrıca yaratıcılık ve zihinsel gelişim açısından geliştirilen metaforlar öğrencilerin farklı düşünebilme yetilerindeki farklılıklara dikkat çektiği söylenebilir. Kültür, spor, müzik, yiyecek, politik item ve gelişim başlığı altında geliştirilen olumlu metaforlar Türkçe konuşan yabancılara sosyokültürel açıdan yaptığı katkıların yanı sıra milli güç ve hedefler açısından da önem arz ettiği söylenebilir.

Türkçe öğretmenliği 3 ve 4.sınıf öğrencilerinin Türkçe konuşan yabancılara yönelik geliştirdikleri % 25,9 oranındaki olumsuz metaforlar anlaşılabilirlik boyutu, gıda, yaratıcılık başlıkları altında toplanmıştır. Öğrenciler bilhassa Türkçe konuşan yabancılara anlaşılabilirliği üzerinde durmuşlardır. Bu kapsamda konuşma eğitimlerinin telaffuz, vurgu, tonlama vb. özelliklerinin geliştirilmesi ve bu yönde gerekli tedbirlerin alınmasına yönelik bir ihtiyacın hâsıl olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca Türkçe konuşan yabancılara yönelik geliştirilen ideolojik ve olumsuz metaforlar göz önüne alındığında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin amaç ve kapsamı bazı öğrencilerce anlaşılmadığına dair bir kanı oluşma eğilimindedir.

80 katılımcı tarafından üretilen geçerli metaforik algı ifadeleri kelime bulutu şeklinde Resim 1'de gösterilmiş olup araştırma sonucu görselleştirilmiştir.

Resim 1. Katılımcılar Tarafından Geliştirilen Metaforik Algı İfadelerinin Kelime Bulutu

Öneriler

- Türkçe konuşan yabancıların formal dil öğretim süreci boyunca olumsuz metaforların geliştirilmesine sebebiyet veren telaffuz, anlaşılabilirlik, iletişim kanalları vb. faktörlerin boyutunu minimize etmek için akademik amaçlı kongre, sempozyum ve toplantılar gerçekleştirilebilir.
- Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin amaç ve ilkeleri alan yazın açısından sahadaki aktif olarak rol alan, alabilecek olan bireylere kapsamlı şekilde anlatılabilir.
- Yabancılara Türkçe öğretimi gibi yeni çalışma alanları ve bu alanlara yönelik algı tespitine yönelik metaforik algı çalışmalarının sayısı artırılabilir.
- Yabancılara Türkçe öğretimi alanı genelinde geliştirilen olumsuz metaforların sebepleri analiz edilerek bu olumsuz algının giderilmesi için kuramsal ve uygulamaya dönük çeşitli çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Akkaya, A. (2011). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma Kavramına İlişkin Algıları. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7: 1-9
- Aydoğdu, E. (2008). İlköğretim Okullarındaki Öğrenci Ve Öğretmenlerin Sahip Oldukları Okul Algıları İle İdeal Okul Algılarının Metaforlar Yardımıyla Analizi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Aydın F. Ü.Eser ve Ünal (2009). “Coğrafya Öğretmen Adaylarının “Coğrafya” kavramına İlişkin Algılarının Metaforlar Yardımıyla Analizi” International Online Journal of Educational Sciences 2(2).
- Aydın, İ. S. ve PEHLİVAN, A. (2010). Türkçe Öğretmeni Adaylarının “Öğretmen” Ve “Öğrenci” Kavramlarına İlişkin Kullandıkları Metaforlar, Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic Volume 5/3
- Balcı, A. (1999). Metaphorical Images of School: School Perceptions of Students, Teachers and Parents from four Selected Schools (in Ankara). A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of The Requirements for The Degree of Doctor of Educational Science, METU, Ankara.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, PEGEM Yayınları, Ankara.
- Çalışkan, N. (2013). Kavramsal Anahtar Modeli İle Metafor ve Deyim Öğretimi. *Bilig (Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi)*, 64, 95-122.
- Döş, İ. (2009). “Aday Öğretmenlerin Müfettişlik Kavramına İlişkin Metaforik Algıları”, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 9(3) 607-629.
- Eraslan, L. (2011). Sosyolojik Metaforlar. *Akademik Bakış Dergisi*, 24, 1-22.
- İbret, B. Ünal ve Duran Aydınöz (2011). “İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin “Dünya” Kavramına İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar”, Kastamonu Eğitim Dergisi, 19 (1), 85-102
- Gömlüksiz, M. N. (2013). Öğretmen Adaylarının Yabancı Dil Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Electronic Turkish Studies*, 8 (8).
- Güven, M. (2015). Düşünceden Dile: Oruç Aruoba’da Metafor. *Journal of Language and Literature*, 13, 44-51.
- Kara, Ö. T. Yiğit, A. ve Ağırman, F. (2016). The Study of The Perceptions of The Students Studying In The Department of Turkish Teaching In Çukurova University About The Term “Syrian Refugee”/Çukurova Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği Bölümünde Okuyan Öğrencilerin Suriyeli Mülteci Kavramına İlişkin. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(4), 945-961.
- Kararımak, Ö. ve Güloğlu, B. (2012). Metafor: Danışan ve psikolojik danışman arasındaki köprü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(37), 122-135.
- Lakoff, G. and Johnson, M. (2005). Metaforlar: Hayat, Anlam ve Dil (Çev: G.Y.Demir), Paradigma, İstanbul.
- Levine, P.M. (2005). Metaphors and Images of Classrooms. ERIC: EJ724893.
- Miles, M. B. and Huberman, A. M. (1994). Qualitative Data Analysis. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Nalbant, M. V. (2006). “Buldan Türkülerinde Metaforlu ve Metonomili (Deyim Aktarmalı ve Ad Aktarmalı) Sözcükler”, Buldan Sempozyumu (24-26 Kasım 2006) Denizli
- Öğülmüş, S. (1991). “İçerik Çözümlemesi” Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 24 (1), Ankara.
- Sönmez, V. (1993). Program Geliştirme Öğretmen El Kitabı. Ankara: Adım Yayıncılık.
- Senemoğlu, N. (2005). Gelişim Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya. Ankara: Gönül Yayıncılık
- Semerci Ç. (2007). “Program Geliştirme Kavramına İlişkin Metaforlarla Yeni İlköğretim Programına Farklı Bir Bakış”, C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, 31(1), 139-154.

- Sezer, E. (2003). "Dilde ve Edebiyatta "Yol" Metaforu", Kitap-lık, S.65, Ekim, 88-92.
- Şahan, K. (2014). Türk Şiirinde Metafor (1923-1960).
- Tamimi, Y. (2005). Örgüt Kültürünün Metaforlarla Analizi (Tekstil Sektöründe, Faaliyet Gösteren Bir İşletme Örneği), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri. Epsilon Yayıncılık. İstanbul.
- Tunç, Gökhan (2008). "Askerliğe İlişkin Argo İfadelerdeki Metaforik Yapı", Milli Folklor Dergisi, Sayı: 78, s. 105-108
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık